

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КЕБЕ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KEBE AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 12552/12)

Стислий виклад рішення від 12 січня 2017 року

Заявниками у цій справі є двоє громадян Еритреї та громадянин Ефіопії. 18 січня 2012 року заявники у порту міста Джибуті (Республіка Джибуті) таємно проникли на борт вантажного судна, яке пізніше цього ж місяця прибуло до Миколаївського морського торговельного порту. Їх намір полягав у пошуку притулку в будь-якій країні, крім Джибуті або країн їх походження.

25 лютого 2012 року працівниками прикордонного наряду відділу прикордонної служби «Миколаїв» (далі – працівники прикордонної служби) разом із співробітницею місцевої громадської правозахисної організації (далі – правозахисниця) було проведено огляд судна. Згідно тверджень заявників, вони повідомили прикордонників про їх бажання отримати статус біженця в Україні та звернулись із відповідними заявами про визнання біженцями. Проте через відсутність у заявників документів, працівниками прикордонної служби було прийнято рішення не пропускати їх на територію України,

За день до відправки судна до Саудівської Аравії правозахисниця звернулася із заявою до Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд), у якій вона відповідно до Правила 39 Регламенту Суду просила вказати Уряду України на необхідність вжиття заходів щодо забезпечення заявникам права покинути судно та надання доступу до юридичної допомоги. Правозахисниця вказала, що при висланні їх до Саудівської Аравії до них може бути застосоване нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження. Того ж дня її заяву було прийнято Європейським судом, а працівниками прикордонної служби заявникам надано дозвіл перетнути державний кордон України.

У 2014 році заявники подали нові заяви про визнання біженцями, але всі вони були відхилені Головним управлінням ДМС в Одеській області. Перший заявник не оскаржував це рішення та виїхав до Ефіопії у листопаді 2014 року. Другий заявник оскаржив це рішення, але провадження у його справі було припинено після його смерті у березні 2015 року. Третій заявник також оскаржив це рішення, провадження у його справі досі триває у Одеському окружному адміністративному суді.

До Європейського суду заявники скаржилися за статтею 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), що вони перебували під ризиком бути направленими до Саудівської Аравії, із подальшою депортацією до країн їх походження, де вони могли бути піддані нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню, зважаючи на відмову з боку національних органів влади України у прийнятті заяв про надання статусу біженця. За статтею 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції вони скаржилися на відсутність ефективних засобів юридичного захисту щодо своїх скарг відповідно до статті 3 Конвенції.

Європейський суд вилучив з реєстру справ заяви перших двох заявників, оскільки перший заявник помер під час провадження і ніхто з членів його родини не вияв бажання підтримати заяву та продовжити розгляд справи від імені заявника, а другий заявник припинив зв'язок зі своїм адвокатом у 2014 році.

Розглянувши скаргу третього заявника Європейський суд вказав, що працівники прикордонної служби не забезпечили заявнику можливості звернутися із заявою про визнання біженцем, поки він перебував на борту судна. Зокрема, вони не надали йому інформацію щодо процедури надання притулку в Україні, не розглянули належним чином його потребу у міжнародному захисті та не прийняли його заяву. Заявник отримав доступ до процедури надання притулку лише після вказівки Європейського суду відповідно до Правила 39 Регламенту Суду. Крім того, рішення про відмову у перетині державного кордону набирало чинності негайно, що зробило можливим вислання або примусове повернення заявника за межі території України у будь-який час, без належного розгляду органами влади заяви про потенційну загрозу зазнати нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження.

У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку, що у заявника був відсутній ефективний засіб юридичного захисту у зв'язку зі скаргою щодо загрози бути висланим з України та констатував порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* вилучити заяву у частині, яка стосується другого та третього заявників, зі свого реєстру справ;
2. *Постановляє*, що перший заявник перебував під юрисдикцією України для цілей статті 1 Конвенції, та відхиляє заперечення Уряду з цього приводу;
3. *Долучає* до суті заперечення Уряду щодо необґрунтованості скарг першого заявника за статтею 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції та відхиляє їх;
4. *Оголошує* прийнятними скарги першого заявника за статтею 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції, а решту скарг – неприйнятними;
5. *Постановляє*, що було порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції;
6. *Постановляє*, що констатація порушення сама по собі становить достатнє справедливе відшкодування моральної шкоди, завданої першому заявнику».